

Fábián István

Fábián István győri kanonok, nyelvész, műfordító, költő, az MTA levelező tagja. Tamásiban (ma: Rábatamási) született 1809. szeptember 2-án.

Sopronban végezte a gimnáziumot és Győrben a teológiát. Korán megmutatkozott költői tehetsége, a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattára ma is őrizi gimnáziumban írt verseit. Fábián Istvánt 1833 áprilisában szentelték pappá. Különböző helyeken működött káplánként (Bogyoszló, Süttör), 1838-tól herceg Esterházy Miklós feleségének magyar nyelv tanára, később egy évig a hercegi család nevelője (1847-1848) lett. Közben, 1845-től a Széplak (ma: Fertőszéplak) kápláni, majd plébánosi teendőit is ellátta, 1864-től süttöri (ma: Fertőd) plébános lett. Ekkor írta meg többek között a Széplaki plébánia történetét, a község historia domusa alapján, amely ma is fontos forrásul szolgál az utókor számára. Helyismereti munkái közé tartozik az egyházasfalusi, csepregi és a vadosfai plébánia történetének elkészítése.

1868-ban győri székesegyházi kanonok, címzetes apát, főesperes és a Győri Püspöki Papnevelő Intézet és Hittudományi Főiskola igazgatója, a zsinati vizsgáló és szentszéki ülnök is lett.

Behatóan foglalkozott a finn nyelvvel, Ő írt elsőként magyar nyelven finn nyelvtant (Finn nyelvtan Pest, 1859). Megfelelő szakirodalom, szótárak hiányában merészségnek tűnhetett Fábián elhatározása: „fel fogom tárni a finn költészet bűvös kertjét”- írta. Hunfalvy Pál biztatására lefordította a Kalevala egyes fejezeteit, műve azonban jórészt kéziratban maradt. Számos finn tárgyú cikkéért, ismertetéséért és a fordításokért az elismerés nem maradt el: Reguly és Bugát után a Finn Irodalmi Társaság tagjai közé választotta Fábián Istvánt.

Költeményei álnéven jelentek meg a korabeli lapokban, az Urániában, a Regélőben. Teológiai tanulmányait, cikkeit a Magyar Sion közölte. Nyelvészeti tanulmányokat írt (pl.: A magyar szókötés szabályai. Pest, 1846.; A szóelemzés és szóértelmezés alapelvei. Sopron, 1853.), munkásságának elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia 1858-ban levelező tagjává választotta.

Életműve szerteágazó: példás lelkipásztori tevékenysége mellett finn nyelvészettel, magyar szótannal és jelentéstanal foglalkozott, a magyar finnugrisztikai (és altajisztikai) kutatások egyik korai képviselője volt.

Irodalom:

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái <https://mek.oszk.hu/03600/03630/html/index.htm>

Magyar Katolikus Lexikon: <http://lexikon.katolikus.hu/F/F%C3%A1bi%C3%A1n.html>

Fehér Katalin: Az Egyházi Tár történetéhez In: Magyar Könyvszemle, 119. évf. (2003) 3. sz. p. 360